

Segeå-projektet

Förutsättningar för anläggning av
stora våtmarker

Ekologgruppen
på uppdrag av
Segeåns Vattendragsförbund, Segeå-projektet

Januari 2003

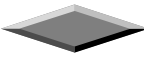
Segeå-projektet

Förutsättningar för anläggning av stora våtmarker

Rapporten är författad av Karl Holmström, Ekologgruppen
Uppdragsgivare: Segeå-projektet, Segeåns Vattendragsförbund

Omslagsbild: Mötet mellan Segeå, i förgrunden, och Torrebergabäcken (övre delen av bilden), område 1 i rapporten.
Flygfoto­grafier: Johan Hammar, Ekologgruppen. December 2002.

Landskrona i januari 2003
EKOLOGGRUPPEN

Ekologgruppen i Landskrona AB
konsult inom natur- och miljö­vård

ADRESS: Järnvägsgatan 19 b
261 32 Landskrona
TELEFON: 0418-767 50

E-POST: mailbox@ekologgruppen.com
HEMSIDA: www.ekologgruppen.com
TELEFAX: 0418-103 10

Innehållsförteckning

	sidan
Sammanfattning och slutsatser	1
Inledning	1
Tillvägagångssätt.....	2
Aktuella områden	2
Viktiga faktorer vid bedömning	2
Kunskapsinsamling	4
Områdesbeskrivningar och bedömningar	4
Segeå 1	5
Segeå 2	5
Segeå 3	5
Segeå 4	6
Segeå 5	6
Segeå 6	7
Segeå 7	7
Segeå 8	8
Torrebergabäcken 9	8
Torrebergabäcken 10	8
Torrebergabäcken 11	9
Torrebergabäcken 12	9
Torrebergabäcken 13	10
Torrebergabäcken 14	10
Torrebergabäcken 15	11
Spångholmsbäcken 16	11
Spångholmsbäcken 17	12
Övriga områden	12
Sammanställning av förslag och åtgärdsbedömningar	13

Bilagor

1. Karta med studerade damm- och våtmarksförslag

Sammanfattning och slutsatser

Med utgångspunkt från den 1997 presenterade Vattenvårdsplanen för Segeåns avrinningsområde har 17 förslag på stora damm- och våtmarksområden (5-57 ha), totalt med en areal på 275 ha, studerats med avseende på praktiska förutsättningar för genomförande.

Ett generellt dilemma i sammanhanget är att i de områden där fallet är litet i vattendragen, saknas ofta förutsättningar för att höja vattennivåerna genom dämning, utan att dräneringen på stora markarealer uppströms påverkas negativt. I de områden där det finns ett fall i vattendraget kan det finnas förutsättningar för dämning, och där negativa effekter på markdräneringen uppströms kan begränsas till rimliga arealer. Problemet är då istället att vattendragssträckorna med fall ofta också representerar värdefulla lekbiotoper för laxfisk och värdefulla miljöer för strömvattenfauna i övrigt.

Av genomgången framgår att två av områdena direkt berörs av nya våtmarksprojekt. Detta gäller den anlagda Torupsdammen vid Spångholmsbäcken och en del av Torreberga ängar där planering och projektering pågår för att restaurera betesmarker och anlägga våtmarker. För båda områdena gäller att de genomförda och planerade åtgärder upptar betydligt mindre våtmarksarealer än vad som föreslagits i Vattenvårdsplanen.

Sju av de 17 föreslagna damm/våtmarksområdena bedöms ej vara realistiska att genomföra med hänsyn till rådande schaktkostnader och/eller på grund av att stora områden med åkermark skulle påverkas. De avskrivna områdena omfattar ca 50 procent av den damm- och våtmarksareal som kopplats till större damm- och våtmarksprojekt i Vattenvårdsplanens förslag.

För åtta av de föreslagna projekten föreslås att de tas med som potentiella damm/våtmarksområden i Segeå-projektets fortsatta arbete. I dessa områden bedöms det lämpligt att gå vidare med markägarkontakter, avvägningarbete och ytterligare genomgång av dikningsföretagshandlingar. För några områden (bl a våtmark vid Börringesjön) gäller dessutom att särskilt kontrollera huruvida projekten kan samordnas med befintliga natur- och kulturvårdsintressen. För flera av dessa sk utredningsområden gäller att de damm- och våtmarksarealer, som angivits för dessa områden i Vattenvårdsplanen, sannolikt kommer att krympas vid ett eventuellt anläggande.

Projekt som anläggs i huvudfårorna, och ej som sk sidodammar, bör få en rättslig prövning (Miljödomstolen).

Inledning

I denna rapport redovisas vilka förutsättningar som finns för anläggning av stora våtmarksområden (>5 ha) inom Segeåns avrinningsområde. Arbetet har särskilt riktats mot de i Vattenvårdsplanen (*Segeå - tillbaka till naturen*, VBB 1997) föreslagna större våtmarks- och dammobjekten belägna utmed vattensystemets huvudfåror. Arbetet har utförts på uppdrag av Segeåns Vattendragsförbund inom Segeå-projektet. Arbetet ingår i den serie av utredningar som ingått i Segeå-projektets första etapp och syftar till att klargöra vilken riktning det fortsatta åtgärdsarbetet inom projektet ska få i de kommande etapperna. Förutom föreliggande utredning har i rapportform redovisats behovet av skyddszonsarbete (Ekologgruppen 2001) och förutsättningar för sk reduktionsfiske i större sjöar (Ekologgruppen 2003).

Tillvägagångssätt

Aktuella områden

De våtmarks och dammförslag som studerats redovisas på karta i bilaga 1.

Av tabellen nedan framgår kopplingen mellan kartbilagans damm- och våtmarksnumrering och de beteckningar som dessa objekt har i Vattenvårdsplanen. Även i texten nedan presenteras områdena i enlighet med kartbilagans numrering.

Vattendrag	Nr	Beteckning i Vattenvårdsplan	Ungefärligt läge
Segeå	1	75	N Mölleberga, Torrebergabäcken
Segeå	2	63	S Lilla Mölleberga
Segeå	3	61	O Kölnan
Segeå	4	62	S Kvissle
Segeå	5	19	V. Kärrstorp
Segeå	6	13	SO Krågeholm, polerdamm
Segeå	7	14	SO Krågeholm
Segeå	8	2	V Börringesjön, Lindholmen
Torrebergabäcken	9	159	S Önsvala
Torrebergabäcken	10	158	Ängagården
Torrebergabäcken	11	151	Torreberga ängar, SV dammar
Torrebergabäcken	12	149	Torreberga ängar, S dammar
Torrebergabäcken	13	147	Torreberga ängar, V Öbacken
Torrebergabäcken	14	144	Torreberga, Klågerupsbäcken
Torrebergabäcken	15	129	V Kongsmarken
Spångholmsbäcken	16	SK29	S Bara, Virängarna
Spångholmsbäcken	17	SK16	N Torups slott, Torups våtmark

Viktiga faktorer vid bedömning

Vid bedömning av förutsättningar för anläggning av stora våtmarker har målet varit att få en helhetsbild för varje enskilt våtmarksläge. Ett övergripande kriterium för att förutsättningen skall bedömas vara god är att våtmarken skall kunna betecknas som en kostnadseffektiv miljöåtgärd, vilket innebär att priset skall stå i rimlig proportion till miljövinster. Viktiga delaspekter för denna bedömning redovisas nedan. Vi är medvetna om att vad som är rimligt pris i sig är en bedömningsfråga och som varierar över tiden med konjunkturer för ekonomi och värderingar. Den ekonomiska ram som legat till grund för ställningstaganden i denna rapport baseras på vad staten och olika, i våtmarksfrågan mycket positivt engagerade, kommuner har varit beredda på att betala för dammar och våtmarker under de senaste åren.

Höjdförhållanden

Avgörande för att till rimliga kostnader anlägga våtmarker där vattenförsörjningen kan ordnas med självfall är att höjdförhållandena är gynnsamma. Bra förutsättningar i detta avseende råder när det finns en från omgivande mark topografiskt avgränsad sänka, t ex ett plant dalgångsområde, där vattennivån i det tilltänkta tillflödet ligger högt i förhållande till planerad våtmarksyta. Ofta är förhållande dock sådana att vattennivån i vattendrag/diken och kulvertsystem ligger lågt i förhållande marknivån. För att åstadkomma våtmarksytor på sådana platser kräver därför stora och kostsamma schaktinsatser. Möjligheterna i att höja vattennivåerna genom dämning är ofta också begränsade, särskilt i flacka områden där fallet i ofta är mycket litet. Dämning i sådana områden låter sig ofta inte göras, eftersom det kan påverka dräneringen av stora markområden uppströms.

Vi har inte bedömt pumpning av vatten som en i detta sammanhang rimlig lösning på vattenförsörjningen av våtmarker och dammar. Detta utesluter dock inte att om man önskar åstadkomma en våtmark där huvudmålsättningen är att återskapa en våtmarksbiotop för att gagna våtmarksanknutna växter och djur eller rekreationsintressen, kan pumpalternativet eventuellt vara en lösning, om vattenförsörjning ej kan ordnas med självfall. Är den primära målsättningen att våtmarken eller dammen skall fungera som ett kostnadseffektivt naturligt reningsverk ter sig pumpalternativet som tveksamt. För att en våtmark/damm skall fungera effektivt krävs hög belastning, vilket i aktuellt sammanhang normalt betyder att stora mängder vatten skall kunna ledas genom anläggningen. Detta kräver stor pumpkapacitet med åtföljande energiförbrukning, vilket i denna typ av miljöprojekt inte är önskvärd.

Natur- och kulturvårdsintressen

Det är av största vikt att nya våtmarksanläggningar inte påverkar befintliga natur- och kulturmiljövärden negativt. Målsättningen med nya våtmarksprojekt bör ju vara att utveckla och öka naturvårdsvärdena. Hinder för våtmarksanläggning kan därför vara områden med från naturvårdssynpunkt värdefull vegetation och flora eller fauna. När det gäller vegetation och flora gäller det inte sällan naturliga ogödslade betesmarker eller sumpskogar invid vattendragen. Beträffande faunan gäller det ofta djurlivet i den vattendragssträcka som berörs av projektet. Strömvattensträckor i jordbrukslandskapet är generellt känsligt att påverka, bl a för att de ofta fungerar som lek- och barnkammare för öring, men också för att dessa sträckor generellt hyser en mer divers fauna.

Många områden i sydvästra Skåne har varit befolkade sedan lång tid tillbaka och spår i form av fornlämningar är i vissa områden mycket talrika och utgör ibland hinder för våtmarksanläggning.

Avvattnings- och brukarintressen

Avvattningsintresset har delvis berörts ovan under *Höjdförhållanden*. Viktigt är här att notera att åtgärder som berör vattendrag, diken och kulvertsystem som omfattas av dikningsföretag måste hanteras med hänsyn till fastställda sektioner, bottennivåer och vattengångar. Ändringar i ett dikningsföretag som mer än lokalt påverkar avvattningsintressena prövas normalt av Miljödomstolen.

När det gäller brukar- och markägarintressena är det viktigt att nya våtmarker får ett avgränsat påverkansområde. Att ändra dräneringssystem (om det är möjligt) och betala ersättningar för förlorad jordbruksmark kan oftast bara göras för mindre områden om den nya våtmarksanläggningen skall kunna betraktas som en kostnadseffektiv miljöåtgärd.

Övriga faktorer

Jordbrukslandskapet i västra Skåne, och då särskilt i närheten av större tätorter, är inte sällan föremål för olika exploateringsplaner, t ex nya vägsträckningar, ledningsdragningar och utbyggnad av bostads- och industriområden. Detta innebär ibland en direkt begränsning möjligheterna till våtmarksanläggning. Även ett generellt exploateringsstryck i tätortsnära områden försvårar våtmarksanläggandet, eftersom detta driver upp markvärdena.

Bland övriga faktorer skall också nämnas befintliga ledningar (vatten, avlopp, tele, el, gas), som inte så sällan hindrar eller fördyrar anläggandet av våtmarker.

Potentiell miljönytta

Vid nyanläggning av våtmarker är det givetvis väsentligt att veta vilken miljönytta som kan förväntas. Om det primära syftet med våtmarken skall vara att förbättra vattenkvaliteten i det passerande vattnet är det generellt så att miljönyttan mätt som reducerad mängd förorening ökar med ökad föroreningsgrad och föroreningsmängd (t ex gällande kväve eller partiklar) i inkommande vatten. Detta gäller alltså att tillse att föroreningsbelastningen kan bli hög i denna typ av våtmarker.

Är det i första hand andra intressen, t ex naturvård, rekreation och flödesutjämning, som skall tillfredställas med våtmarken gäller det på samma sätt att bedöma vilka förutsättningar som finns för att uppnå önskade effekter. Är ambitionen att erhålla t ex god naturvårdsnytta är det inte sällan önskvärt att kringområdet kan hävdas med bete eller slätter. Skall rekreationsintressen gynnas är tillgängligheten till våtmarksområdet naturligtvis av största vikt osv.

Kunskapsinsamling

Bedömningsunderlag för de olika våtmarksobjekten har inhämtats via besök på platsen kompletterat med kartstudier, flygfotografering, genomgång av Ängs- och hagmarksinventeringen (Länsstyrelsen, inventering ca 1991-92) och Fiskevårdsplan Sege å (Eklöv 2000) samt en del dikningsföretagshandlingar. Kontakter har under arbetets gång också tagits med Jordbruksverkets vattenenhet i Alnarp och företrädare för några av de berörda dikningsföretagen.

Områdesbeskrivningar och bedömningar

Geografiskt läge för redovisade områden visas i bilaga 1.

Under respektive område redovisas under rubriken *Vattenvårdsplan och läge* uppgifter och synpunkter som hämtats direkt från Vattenvårdsplanen (VBB 1997). Under rubriken *Områdesbeskrivning* förekommer uppgifter om **jordklass**, vilket hänvisar till den bördighetsklassificering som finns för jordbruksmark i skalan 1-10 där 10 betecknar den bästa jorden (digitalt material från Länsstyrelsen i Skåne län). Vidare uppges om området berörs av Länsstyrelsens **Ängs- och hagmarksinventering** (ca 1991-1992) och där upptagna områden klassats i skalan 1-4 där 1 utgör de värdefullaste områdena med avseende på flora och vegetation typiska för ogödslad, välhävdad och permanent fodermark med lång kontinuitet.

Under rubriken *Övriga områden* presenteras ett par områden som finns med i Vattenvårdplanen men som kan vara intressanta att gå vidare med.

Segeå 1

Vattenvårdsplan och läge

Nr 75 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 12,5 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetklass 2. Dammområdet markerat i Segeå med centrum ca 400 meter uppströms sammanflödet med Torrebergabäcken.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). Området brukas som åker/vall (jordklass 9). Öster om ån är området splittrat på många fastigheter. Översvämning förekommer vid högvatten. Fallet i Segeån är här något större än på flertalet sträckor och strömvattenbiotoper förekommer.

Bedömning

Med hänsyn till förekommande strömvattenbiotoper bedöms dämning av åfåran som olämplig. Förutsättningarna för att leda av vatten till en sidodamm eller sidovåtmark är svårbedömda. Mätning av höjdförhållanden i fält rekommenderas och jämförelse med dikningsföretags-handlingar för aktuell åsträcka. **Komplettering av bedömningsunderlag föreslås.**

Segeå 2

Vattenvårdsplan och läge

Nr 63 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 10 ha, huvudsakligen dämnd areal (uppgrundad åfåra eller låg fördämning), prioritetklass 2 (etapp 1). Dämning har bedömts stå i konflikt med fiskeintressen. Dammområdet markerat i Segeå med centrum ca 600 meter söder vägbron i Lilla Mölleberga.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretaget Segeån 1895 (koncept nr 1418). Segeå löper här i en markerad dalsänka. Dalbottnen brukas som betesmark och åker/vall (jordklass 8). Få fastigheter berörs. Delar av området översvämmas troligen vid högvatten. Strömvattenpartier kan förekomma.

Foto mot norr med Nockebroängen i förgrunden och område 2 i övre högra delen av bilden.

Bedömning

Aktuell sträcka av Segeå är intressant från damm- och våtmarksanläggningssynpunkt. Vid eventuellt anläggande måste särskilda hänsyn tas till vattenlevande fauna och landskapet i stort. Mätning av höjdförhållanden i fält rekommenderas och jämförelse med dikningsföretags-handlingar för aktuell åsträcka. Komplettering av bedömningsunderlag föreslås.

Segeå 3

Vattenvårdsplan och läge

Nr 61 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 9 ha, huvudsakligen dämnd areal (uppgrundad åfåra eller låg fördämning), prioritetklass 2 (etapp 1). Dämning har bedömts stå i konflikt med fiskeintressen. Dammområdet markerat i Segeå strax öster Kölnans fritidsby.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretaget Segeån 1895 (koncept nr 1418). Segeå löper här i en markerad dalsänka med avsatt dalbotten. Området brukas som betesmark och vall/träda. (jordklass 8). Mindre betesmarksområde är upptaget i Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 4) kan komma att beröras. Få fastigheter berörs. Delar av området översvämmas troligen vid högvatten. Strömvattenpartier kan förekomma.

Bedömning

Aktuell sträcka av Segeå är intressant från damm- och våtmarksanläggningssynpunkt. Dalgången är dock relativt trång och det är sannolikt svårt att anlägga större våtmarksarealer. Vid eventuellt anläggande måste särskilda hänsyn tas till vattenlevande fauna och landskapet i stort. Mätning av höjdförhållanden i fält rekommenderas och jämförelse med dikningsföretagshandlingar för aktuell åsträcka. Komplettering av bedömningsunderlag föreslås.

Segeå 4

Vattenvårdsplan och läge

Nr 62 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 30 ha, huvudsakligen dämnd areal (uppgrundad åfåra eller låg fördämning), prioritetklass 2 (etapp 1). Dämning har bedömts stå i konflikt med fiskeintressen. Dammområdet markerat i Segeå ca 400 meter söder vägbron i Kvissle, invid Spångholmsbäckens sammanflöde med Segeå..

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretaget Segeån 1895 (koncept nr 1418). Segeå löper här i ett flackt åkerlandskap där fallet i ån är litet. Vattennivån i ån rinner normalt 1-2 meter under omgivande marknivå. Området brukas som åkermark (jordklass 8). Få fastigheter berörs. Delar av området översvämmas troligen vid högvatten.

Bedömning

Aktuell sträcka av Segeå är troligen svår att anlägga våtmarker i eftersom terrängen är flack. Höjning av vattenståndet berör troligen stora åkerarealer, vilket bedöms ge upphov stora ersättningsanspråk. Det är också frågan om så pass stora arealer att en våtmarksanläggning i aktuellt område kan komma att lokalt påverka jordbruksnäringen stort. Våtmarksförslaget bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Segeå 5

Vattenvårdsplan och läge

Nr 19 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 6 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetklass 2. Dammområdet markerat i Segeå ca 1,2 km nordost kyrkan i Västra Kärrstorp.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretaget Segeån 1951 (koncept nr 1381). Segeå löper här i ett flackt åkerlandskap där fallet i ån är relativt litet. Vattennivån i ån ligger normalt 1,5-3 meter under omgivande marknivåer. Området brukas som åkermark (jordklass 8). Få fastigheter berörs. Strömvattenpartier kan förekomma.

Bedömning

Aktuell sträcka av Segeå är troligen svår att anlägga våtmarker i eftersom terrängen är flack. Höjning av vattenståndet berör troligen stora åkerarealer, vilket bedöms ge upphov stora ersättningsanspråk. Att anlägga en damm enbart med schaktning bedöms bli dyrt i förhållande till vunnen dammyta. Dammförslaget bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Segeå 6

Vattenvårdsplan och läge

Nr 13 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 9 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetssklass 3 (etapp 1). Tänkt som poleringsdamm för efterbehandling av renat avloppsvatten från Svedala reningsverk. Ytterligare utredning föreslås. Dammen tänkt att ligga vid sidan om huvudfåran. Dammområdet markerat norr om Segeåns huvudfåra ca 800 meter sydväst Svedala reningsverk.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretagen Segeå 1951 (koncept nr 1381) och Segeå 1900 (koncept nr 1527). Segeå löper här i ett flackt åkerlandskap där fallet i ån är relativt litet. Vattennivån i ån ligger normalt 1 meter (2-3 m i mot väster) under omgivande marknivåer. Området, ”Kalkemaden”, brukas som åkermark (jordklass 8). Eventuellt många berörda fastigheter (enligt ekonomiska kartan 1987). Strömvattenpartier kan förekomma.

Foto mot NO med område 6 och 7 i övre delen av bilden. Svedala reningsverk uppe till höger.

Bedömning

Förutsättningen för att anlägga en poleringsdamm för renat avloppsvatten bedöms i första hand vara av teknisk och ekonomisk natur och bedöms ej. Med hänsyn till att marknivån bitvis ligger relativt lågt i förhållande till åbotten finns dock skäl att titta på området som en potentiell våtmark försörd med vatten från Segeå (eventuellt genom att avleda vatten en bit uppströms). I området finns samtidigt starka odlingsintressen. Mätning av höjdförhållanden i fält rekommenderas och jämförelse med dikningsföretagshandlingar för aktuell åsträcka. Komplettering av bedömningsunderlag föreslås. (Se även område 7).

Segeå 7

Vattenvårdsplan och läge

Nr 14 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 5,5 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetssklass 3. Våtmarksområdet markerat i Segeåns huvudfåra ca 800 meter sydväst Svedala reningsverk.

Områdesbeskrivning

Se område 6.

Bedömning

Med hänsyn till att marknivån bitvis ligger relativt lågt i förhållande till åbotten finns skäl att titta på området som en potentiell våtmark försörd med vatten från Segeå (eventuellt genom att avleda vatten en bit uppströms). Odlingsintressena kan dock vara starka i området. Mätning av höjdförhållanden i fält rekommenderas och jämförelse med dikningsföretagshandlingar för aktuell åsträcka. Komplettering av bedömningsunderlag föreslås inom fortsatt arbete med Segeå-projektet.

Segeå 8

Vattenvårdsplan och läge

Nr 2 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 57 ha, huvudsakligen dämnd areal, prioritetssklass 3 (etapp 1). Dämning har bedömts stå i konflikt med fiskeintressen. Ytterligare utredning har föreslagits med anledning av att stora markområden, ca 200 ha, kan påverkas av dämningen. Våtmarksområdet markerat vid Lindholmens borgruin invid Segeåns huvudfåra ca 500 meter väster Börringesjöns utlopp i Segeå.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Segeå ingår i dikningsföretaget Segeån 1900 (koncept nr 1527). Segeå löper här i ett småkuperat varierat landskap men där stora områden är låglänta. Fallet i ån och anslutande diken är litet. Området har tidigare varit våtmark men hyser idag både videkärr och betesmarker. Betesmarker upptagna i Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 4 och eventuellt även områden i klass 3 och 1) kan komma att beröras. Området har stora historiska värden med den medeltida borgruinen Lindholmen i centrum. Få fastigheter berörs.

Bedömning

Med hänsyn till historiska värden och befintliga naturvårdsvärden är området känsligt att arbeta i. Eventuella åtgärder bör göras i samråd med historiker, där utgångspunkten skulle kunna vara att återskapa en naturmiljö som liknar den medeltida. Ett våtmarksprojekt bör samordnas med en eventuell kommande reglering av Börringesjön. En reglering planeras sedan några år tillbaka med syftet att sommartid kunna öka flödet i Segeå för att förbättra förutsättningarna för bevattningsuttag. En samordning skulle dels kunna möjliggöra att vatten kan avledas eller hållas på en högre nivå än tidigare och dels lösa en del markersättningsfrågor.

Torrebergabäcken 9

Vattenvårdsplan och läge

Nr 159 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 20 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetssklass 2. Våtmarksområdet markerat öster Torrebergabäckens huvudfåra, ca 500 meter sydväst vägkorset i Önsvala.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). Torrebergabäcken löper här i ett flackt åkerlandskap där fallet i ån är relativt litet. Höjdskillnaden mellan vattennivån i bäcken och omgivande mark är normalt minst en meter. Området brukas som åkermark (jordklass 8 och 9). Eventuellt många berörda fastigheter (enligt ekonomiska kartan 1987).

Bedömning

Aktuellt område vid Torrebergabäcken är troligen svår att anlägga våtmarker i eftersom terrängen är flack. Höjning av vattenståndet berör troligen stora åkerarealer, vilket bedöms ge upphov stora ersättningsanspråk. Att anlägga en damm enbart med schaktning bedöms bli dyrt i förhållande till vunnen våtmarksyta. Våtmarksförslaget bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Torrebergabäcken 10

Vattenvårdsplan och läge

Nr 158 i Vattenvårdsplanen. Översilningsmark ca 8 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetssklass 3. Översilningsområdet markerat söder om Torrebergabäckens huvudfåra, ca 1 km öster Mölleberga kyrka.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). Torrebergabäcken börjar i denna del rinna i en mer utpräglad dalgång. Markerna utmed bäcken ligger här relativt lågt i förhållande till bäcken och svämmas över vid högfloöden. Relativt stora områden som brukas som vallar ansluter i söder. Markerna är fuktiga (jordklass 8).

Bedömning

Området fungerar redan idag delvis som översilningsmark men karaktären som översilningsmark kan eventuellt förstärkas. Inmätning av nivåförhållanden och kontakter med markägare bör utföras. Komplettering av bedömningsunderlag föreslås inom fortsatt arbete med Segeå-projektet.

Torrebergabäcken 11

Vattenvårdsplan och läge

Nr 151 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 25 ha, huvudsakligen dämnd ("strömningshinder") areal, prioritetsklass 2 (etapp 1). Ytterligare utredning om förutsättningar och effekter föreslås i Vattenvårdsplanen. Våtmarksområdet markerat invid Torrebergabäcken ca 1 km sydväst Torrebergagården.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). Torrebergabäcken löper här i en markerad dalgång med mycket litet fall i bäcken. Markerna runt bäcken brukas i huvudsak som betesmark (jordklass 8).

Betesmarkerna norr om bäcken är upptagna i Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 3).

Markerna översvämmas vid högvatten och tillförs också dräneringsvatten från norr. Vid normalflöde ligger omgivande marker mer än en meter över vattenytan i bäcken. Många fastigheter berörs.

Foto mot norr med område 11 centralt i bilden och område 12 med sockerbruksdammarna till höger.

Bedömning

Förutsättningarna för att skapa våtmarker Torrebergabäckens dalgång genom att dämna är inte bra, eftersom fallet i bäcken är mycket litet och dessa förhållanden sträcker sig långt upp i vattensystemet. Mindre våtmarker kan troligen anläggas och försörjas med vatten från dräneringssystem som ansluter till dalgångsslutningarna. Våtmarksförslaget enligt Vattenvårdsplanen bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Torrebergabäcken 12

Vattenvårdsplan och läge

Nr 149 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 6 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetsklass 2. Dammområdet markerat invid Torrebergabäcken ca 700 meter sydsydväst Torrebergagården.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). Området har sannolikt brukats som slätter och betesmark under lång tid. I dalgångsavsnittet har tidigare funnits omfattande våtmarksområden (Skånska rekognosceringskartan 1812-20). Markerna är upptagna i Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 3). Aktuell mark har dock ej hävdats under senare decennier utan varit en del i reningsanläggningen för processvattnet från det numera nerlagda sockerbruket i Staffanstorp. Efter att ha passerat dammarna norr om aktuellt område fick vattnet sila ut över ängarna innan det rann vidare ut i Torrebergabäcken. För att sprida och hålla kvar vattnet har det grävts vallar genom området. Få fastigheter berörs. Planering för restaurering av betesmarker och våtmarksprojektering pågår inom ett s k LIP-projekt i Staffanstorps kommun.

Bedömning

Förutsättningarna för att anlägga våtmarker inom området bedöms som goda men vattenförsörjning får i huvudsak ske med dräneringsvatten från norr om liggande områden. Att leda in vatten i våtmarker från Torrebergabäcken är svårt med de höjdförhållanden som råder. Våtmarksprojektering pågår och ytterligare arbete inom området bedöms ej som rimligt i dagsläget.

Torrebergabäcken 13

Vattenvårdsplan och läge

Nr 147 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 7,5 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetsklass 2. Dammområdet markerat invid Torrebergabäcken ca 1 km söder Torrebergagården.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). En stor del av området har legat under plog men idag brukas det som slättervall och betesmark (jordklass 8). I dalgångsavsnittet har tidigare funnits omfattande våtmarksområden (Skånska rekognosceringskartan 1812-20). Översvämning sker vid högvatten men vid normalvattenstånd är nivåskillnaderna mellan vattenytan i bäcken och omgivande mark mer än en meter. Fallet i bäcken är litet. Få fastigheter berörs. Våtmarker och betesmarksrestaurering har skett norr om aktuellt område inom Segeå-projektet.

Bedömning

Förutsättningarna för att anlägga en större damm i huvudfåran är ej gynnsamma, eftersom möjligheterna att dämme i bäcken är mycket begränsade och nivåförhållandena i övrigt är sådana att en dylik anläggning skulle medföra stora och kostsamma schaktinsatser. Möjligheter att anlägga ytterligare våtmarksområden i mindre skala bredvid huvudfåran kan dock finnas, både söder och norr om bäckfåran. Dammförslaget enligt Vattenvårdsplanen bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Torrebergabäcken 14

Vattenvårdsplan och läge

Nr 144 i Vattenvårdsplanen. Damm ca 9,5 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetsklass 2. Dammområdet markerat ca 400 meter nedströms vägbron väg108/Torrebergabäcken, där Klågerupsbäcken ansluter från söder.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretaget Torrebergabäcken och Segeån 1891 (koncept nr 703). Fallet i bäcken är litet. Området brukas som åker, betesmark och

energiskog (jordklass 8). Få fastigheter berörs. Våtmarker och betesmarksrestaurering har skett nordväst om aktuellt område inom Segeå-projektet.

Bedömning

Förutsättningarna för att anlägga en större damm i huvudfåran är ej gynnsamma, eftersom möjligheterna att dämna i bäcken är mycket begränsade och nivåförhållandena i övrigt är sådana att en dylik anläggning skulle medföra stora och kostsamma schaktinsatser. Möjligheter att anlägga ytterligare våtmarksområden i mindre skala bredvid huvudfåran kan dock finnas, både söder och norr om bäckfåran. Dammförslaget enligt Vattenvårdsplanen bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Torrebergabäcken 15

Vattenvårdsplan och läge

Nr 129 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 36 ha, huvudsakligen dämnd areal, prioritetssklass 2. Relativt stora kringområden, nära 30 ha, har i Vattenvårdsplanen bedömts kunna påverkas av en dämning. Våtmarksområdet markerat i Torrebergabäcken ca 2,3 km sydost vägbron väg108/Torrebergabäcken.

Områdesbeskrivning

Aktuell sträcka av Torrebergabäcken ingår i dikningsföretag (koncept nr 919?). Markanvändningen domineras helt av åker (jordklass 8). Terrängen är mjukt kuperad och ett visst fall med strömvattensträckor finns i bäcken. Utmed bäcken har tidigare funnits omfattande våtmarksområden (Skånska rekognosceringskartan 1812-20). Markytan ligger mestadels vid normalflöden 1-1,5 meter över bäckbotten. Få fastigheter berörs.

Bedömning

Med hänsyn till nivåförhållanden och jordbruksintressen bedöms förutsättningarna för ett större våtmarksområde som ogynnsamma. Våtmarksförslaget enligt Vattenvårdsplanen bedöms ej som realistiskt i dagsläget.

Spångholmsbäcken 16

Vattenvårdsplan och läge

Nr SK29 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 8 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetssklass 3. Våtmarksområdet markerat söder Spångholmsbäcken, på Virängarna, ca 2 km väster Torups slott.

Områdesbeskrivning

Området ligger utmed ett biflöde (avrinningsområde totalt ca 300 ha) till Spångholmsbäcken, vars södra del ingår i dikningsföretag (koncept nr 457?). Huvuddiket går i områdets västra kant. Området är utdikad och har förr ingått i ett ganska omfattande våtmarksområde (Skånska rekognosceringskartan 1812-20). Området har troligen varit uppodlat, men idag är området ett låglänt, delvis trädbevuxet (gran och al) och obrukat våtmarksområde. Få fastigheter berörs.

Bedömning

Området är mycket intressant som våtmarksområde då marknivån bedöms ligga nära vattennivåerna i diket. Fallet är litet i diket men en påverkan på uppströms liggande marker av en dämning kan eventuellt begränsas till relativt små jordbruksarealer. Inmätning av nivåförhållanden och kontakter med markägare bör utföras. Komplettering av bedömningsunderlag föreslås inom fortsatt arbete med Segeå-projektet.

Spångholmsbäcken 17

Vattenvårdsplan och läge

Nr SK16 i Vattenvårdsplanen. Våtmark ca 16 ha, huvudsakligen schaktad areal, prioritetssklass 3. Våtmarksområdet markerat invid Spångholmsbäcken ca 1,1 km norr om Torups slott.

Områdesbeskrivning

Området ligger utmed Spångholmsbäcken, som ingår i dikningsföretag (koncept nr 457?). Aktuellt område har alltid varit våtmark men grävdes ut till en ca 6 ha stor sidovåtmark till Spångholmsbäcken i slutet av 1990-talet. Arbetet gjordes på uppdrag av Segeåns Vattendragsförbund. Omkringområdet betas idag.

Bedömning

Våtmark på ca 6 ha har anlagts och ytterligare arbete inom området bedöms ej som rimligt i dagsläget.

Övriga områden

Det är mycket svårt att skapa sig en total bild över hela Segeåns avrinningsområde vad gäller förutsättningar för att skapa stora våtmarksområden. Sannolikt finns det områden som förbisetts. Ett par områden som det kan finnas anledning att studera närmre är följande:

18 A, Klågerupsbäcken

Området, ca 1 km sydväst Vissmarlöv, ingår i Torrebergabäckens avrinningsområde där Klågerupsbäcken utgör det största biflödet. Dikningsföretag berörs (koncept nr 302?). Området utgörs idag till stora delar av ohävdad våtmark men där vattnet leds förbi i dike. Förutsättningarna att utveckla våtmarksområde bör undersökas inom det fortsatta arbetet med Segeå-projektet. Framförallt är det positiva effekter för naturvården som kan vinnas.

18 B, Hyltarpsbäcken

Området, ca 1,5 km nordnordost Hyltarp, norr och söder om väg E65, ligger utmed Hyltarpsbäckens övre deler, som utgör biflöde till Segeå. Dikningsföretag berörs (koncept nr 1570?). Området utgörs idag av stora betesmarksområden med en hel del sankpartier (jordklass 7). Området är upptaget i Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 2). Området har tidigare utgjort ett omfattande våtmarksområde (Skånska rekognosceringskartan 1812-20). Förutsättningar att återskapa våtmarksområden bör undersökas inom det fortsatta arbetet med Segeå-projektet. Framförallt är det positiva effekter för naturvården som kan vinnas.

Sammanställning av förslag och åtgärdsbedömningar

Nummer i kolumn ett hänvisar till rubriker ovan samt markeringar på kartbilaga.

Nr	Beteckning i Vattenvårdsplan	Förslag i Vattenvårdsplan	Åtgärd
1	75	12,5 ha schaktad damm	Fortsatt arbete, sidodamm
2	63	10 ha dämd damm	Fortsatt arbete
3	61	9 ha dämd damm	Fortsatt arbete, mindre omr.
4	62	30 ha dämd våtmark	Avskrivs
5	19	6 ha schaktad damm	Avskrivs
6	13	9 ha schaktad våtmark	Fortsatt arbete, samordn ARV
7	14	5,5 ha schaktad våtmark	Fortsatt arbete
8	2	57 ha dämd våtmark	Ev fortsatt arbete - Börringesjön
9	159	20 ha schaktad våtmark	Avskrivs
10	158	8 ha schaktad våtmark	Fortsatt arbete
11	151	25 ha dämd våtmark	Avskrivs
12	149	6 ha schaktad damm	Avskrivs, pågående projektering
13	147	7,5 ha schaktad damm	Avskrivs
14	144	9,5 ha schaktad damm	Avskrivs
15	129	36 ha dämd våtmark	Avskrivs
16	SK29	8 ha schaktad våtmark	Fortsatt arbete
17	SK16	16 ha schaktad våtmark	Avskrivs, 6 ha våtmark anlagd
		Totalt 275 ha damm/våtmark	

